

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtnoletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 3. V LJUBLJANI, dne 20. decembra 1907. Leto III.

najprej domačini v delo. Zbornica je ta predlog soglasno sprejela. Stvar je važna. Iz Amerike prihaja mnogo naših rojakov, pravico imajo zahtevati, da se jim doma dá dela in kruha. Naj ne prezro zborničnega sklepa; in če bi se pri železniški gradnji delalo proti njemu, naj se obanejo na poslance Slov. Ljudske Stranke.

Kapitalizem nevarnost.

Med vsemi državami na svetu se je kapitalizem najbolj razvil v Ameriki. Svobodna ameriška država ali zveza držav se ne vtika v zasebne zadeve obrti in prometa v toliko, kolikor druge države. Vsakdo, ki iz kakršnega koli vzroka more, sme svobodno izkoriščevati vse razne razmere in pogoje v svojo korist, brez ozira na druge. Na podlagi popolne prostosti se je kapitalizem v Ameriki razvil kot zasebna velesila, ki drži danes v krempljih vse javno življenje, vpliva tudi preko meja in preko velike »luže« na vse dele zemlje.

Kapitalizem v Ameriki je sila, ki se meri z državno močjo. Prizadeva državi grenke skrbi. Velike zveze, trusti jim pravijo, mogočnih lastnikov premogovnikov, železnic itd., so pričeli igrati z blagostanjem državljanov. Delavske plače so polagoma padale, življenjske potrebe pa so postajale čimdalje dražje. Predsednik zveznih držav Roosevelt ni smel več dalje gledati in stati ob strani, ko so velikanski bogataši za svoje žepe čimdalje huje izrabljali prebivalstvo. Začel je boj proti trustom. Posledica je bila, da so veliki bogataši odtegnili svoj denar s trga in s tem povzročili velik gospodarski polom. V Ameriki je zato trenutno vse negotovo.

Posledica je, da zdaj beže iz Amerike priseljenci kar trumoma v svojo staro domovino. Ob tem polomu se je pa tudi dognalo, kako nujno potreba je nadzorstvo kapitalističnih podjetij po državnih oblasteh.

Ko je ob polomu nekaterih bank ameriška državna oblast pregledala poslovanje, je našla vse polno sleparij, s katerimi so varali občinstvo.

Kapitalizem v Ameriki pa ni nevaren samo ljudskemu blagru v gospodarskem oziru, marveč tudi v splošno političnem. Ker je v Ameriki

kapitalizem neomejen, ima tudi na volitve naravnost grozen vpliv.

Nikjer na svetu se ob volitvah ne dogajajo tako mrzlični prizori, kot v kapitalistični Ameriki. Zapro se tovarne, vstavi se delo po rudnikih in železnicah, vse je v nekem strahu, kaj da se zgodi. Smelo trdimo, da ima vse to svoj izvor v kapitalizmu in da kapitalizem na ta način vpliva na politiko Amerike.

V Evropi sicer do zdaj še ni splošno takih pojavov. Kapitalizem vpliva pri nas na politiko bolj zahrbtno, a v gospodarskem oziru naravnost izpodkopava ljudstvu korenine blagostanja. Kdo je kriv sedanji draginji živili? Nihče drugi kot kapitalistični način moderne kupčije z živili. Neusmiljeno se igrajo z vsem, kar potrebuje ljudstvo. Moderna država, ki se hoče postaviti na načelo socialnega delovanja, mora pred vsem odbiti korenino svobodnega kapitalistično izkoriščujočega načina, ki je zdaj v navadi. Zagotoviti se pa mora delo in zaslužek, da dobi delavski stan zagotovilo svojega obstoja.

Madjarska predrznost. Ministrski predsednik Weckerle si je drznil z ozirom na govore nekaterih poslancev v avstrijski zbornici, izjaviti, da dobi garancij za to, da se kaj takega ne bode ponavljalo. — Mi odločno protestiramo, da bi kak madjarski minister tako poniževalno govoril o avstrijskem državnem zboru. Avstrija menda še ni provincija Ogrske in avstrijski državni zbor ne kaki deželni zbor po milosti Košuta in Weckerla.

Socialni demokratje in katoliški duhovniki. V državnem zboru se je poslanec Schachingerju pripetilo, da je pozabil neke biležke, s katerimi je hotel končati svoj govor, vzeti seboj. Ko ni mogel najti teh biležk in je prekinil govor, začeli so se iz njega norčevati na zelo surov način socialni demokratje. Tako mu je zaklical poslanec Prokeš: »Velečastiti, ali so vam založili doma otroci biležke?« Posl. Freundlich, jud. socialni demokrat: »To je delo hudega bitja« in David mu je zaklical: »Pokličite sv. Duha, morda vam pošlje belega goloba«. — S takimi surovostmi so se lotili socialni demokratje, ki se štejejo med naprednjake in izobra-

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Da izide naš list prihodnji teden zaradi božičnih praznikov pravočasno, prosimo, da naj se nam določijo dopisi zadnji čas v ponedeljek.

Vsem naročnikom in sodelavcem vesele praznike!

Okno v svet.

Za praznike.

Zadnjič smo povedali, da se v državni zbornici krščanski poslanci resno trudijo, da bi draginjo omejili. Od vlade zahtevajo, da stopi mesarjem na noge, ki ne znižajo skoro nič cene mesu, dasi je živina za dobro tretjino padla. Dosegli so tudi, da se bo davek na sladkor znižal za 8 vinarjev pri kilogramu. S tem se bo revnejšim slojem na leto prihranilo precej stroškov. Postava je tako narejena, da mora priti znižanje davka v korist kupcem; če bi fabrikantje ali trgovci hoteli to obrniti v svojo korist, jih zadene denarna kazen. Malo je, kar se je doseglo, a nekoliko lažje si bo pač tudi delavec sladil s cukrom življenje.

Domačim delavcem.

Državna zbornica je sklenila v torek, da se na državne stroške zgradi železnica Novo Mesto - Metlika do meje. Dr. Susteršič je ob tej priliki predlagal resolucijo, naj se jemljejo

Janko.

Dezertar.

(Konec.)

Samo Nande je nemo slonel pri oknu ter zrl v tmo. Pri tem pa so mu vstajale misli na — beg. Toda v srcu mu ni bilo prav, če je pomislil na svojo osivelo mater, se mu je zrosilo oko. V njegovem srcu se začne hud boj. Premagal je, nocojšnja noč je najpripravnejša, si je mislil, vzal pokrivalo ter odšel po stopnicah.

Zavil je proti gozdu ter začel teči. Mraz je bilo, da je vse škripalo. Ko je bil že daleč v gozdu, zagleda skozi drevje in grmičevje majhno lučico, vstavi se ter napenja oči, je-li res, ali se vara.

Burja je pihala in raznašala sneg na vse strani. Nande se ni zmenil ne za burjo in za sneg. Tiho in oprezno je stopal proti lučici, ki je postajala vedno večja, ter se previdno oziral naokoli in stopal dalje.

Suha, trhla vejica je počila pod njegovimi nogami. Obstal je in pazno gledal okol sebe;

njegove oči so skušale prodreti to tainstveno, gozdno tišino in naposled so obstale na lučici.

V zadnjem kotu gozda je stala mala, napol podrta kočica. V njej je stanoval stari drvar, ki je bil čokate postave, širokopleč in njegovi lasje so bili kakor zunaj pašniki — tupatam beli, vmes pa grvina resja in trave. V samoti je zrasel in osamljen je ostal.

Bilo je torej na sveti večer.

Stari drvar je sedel za trohljivo mizo in kadil iz kratkega vivčka. — Zunaj pa je nalezaval sneg. Poltema je vladala v sobi. Prijetna toplota se je širila od stare peči po izbi.

Nemo je sedel stari drvar na hrastovem stolu in iznova nabasal vivček, počasi prižgal in parkrat prav krepko potegnil iz njega, kakor bi hotel odgnati težke misli, ki so se ga lotile.

Oprezno se je približal Nande koči. Pregledoval je skozi okno vse kote v izbi.

Ko se je prepričal, da ni nikogar razen starega drvarja v izbi, potrka rahlo na okno.

»Kdo je?« se je oglasil stari drvar s hripavim glasom. Urnih korakov stopi k oknu in odpre. Ko je zagledal vojaka, ga začudeno

vpraša: »Kaj iščeš tukaj in nocoj?« Nande je stopil bliže okna in ga s pretresljivimi besedami prosil pomoči. Stari drvar mu je odprl vrata in postregel, kolikor je bilo v njegovi moči.

Komaj se je Nande nekoliko pogrel pri gorki peči in preoblekel v raztrgano obleko drvarjevo, se je jelo daniti in Nande je moral zapustiti drvarjevo kočjo. Pristrčno zahvaljujoč se za dobroto, mu je podal roko ter izginil v gozdu.

Ni še preteklo dobro uro, je že bila vojaška patrolja za njim. Ostavili so se pri starem drvarju, povpraševali ga, če je videl kakega vojaka tu mimo iti. Stari drvar se je prav kratko odrezal, da ni nikogar videl, zaprl duri ter odšel v izbo, — vojaki pa po sledu stopinj dalje.

Okrog sedme ure zjutraj se je Nande ves tuden in gladen od hoje vsedel na bukovi štor, da bi se nekoliko odpočil. Pred njim se je raztezala mala, s snegom pokrita ravnica. Vse je bilo okrog in okrog tiho in mirno. — Zdaj je neki glas pretrgal tišino. Nande se je zdrsnil.

žence, katoliškega duhovnika, ko ni mogel dobiti nekega zapisnika. — »Štifelni« v podobi govoroč, ki jih spuščajo ti ljudje v zbornici med svet, pač niso dobili med nazadnjaki sovrstnikov.

Nagodba in delavstvo. Socialni demokratje se protivijo avstro-ogrski nagodbi iz stališča, da se je premalo oziralo na stališče delavstva. Ker tudi pri naš socialno-demokratski stranki zastopa stališče odklanjanja, je jasno, da mora dobiti vzrok za to. Nagodba sicer ni vzor kakršnega si želimo mi, toda ureja razmere med Ogrsko in našo polovico za dobo desetih let, v katerem času se mirnim potom veliko ložje razvija naša industrija, kakor v negotovi dobi.

Avstrija oddaje Ogrski na leto približno eno milijardo industrijskih izdelkov, od katere svote pride na delavstvo kakih tristo milijonov kron zaslužka. Ako bi ne imeli pogodbe in bi Ogrska zaprla s carino na naše izdelke mejo, ako bi naročala potrebščine iz Nemčije ali kakih drugih držav, potem bi imeli naši delavci gotovo škodo. Istotako bi odgovorila Avstrija s carino na ogrsko blago in naše delavstvo bi moralo plačevati še dražje živila. Samo pri žitu in moki bi se poznalo okoli devetdeset milijonov kron. Kje pa je živina, prašiči in vino, ki se izvažajo v našo državno polovico.

Iz tega sledi, da je tudi za delavstvo zelo važno, ali se pogodba med Ogrsko in Avstrijo sklene ali ne.

Da bi se obe državni polovici združili v eno popolno celoto, brez izrednih sredstev, o tem ni misliti. Ogrji bi danes raje kot jutri pretrgali vsako vez z nami, če bi se upali. Nikakor pa bi ne dopustili kakoršne koli ugodnosti in zblizanja z nami.

Iz teh razlogov je brez dvojbe v interesu prebivalstva potrebno, da se ustvarijo stalne in gotove razmere in se tako vsaj za neko gotovo dobo zagotovi redni in mirni razvoj in gospodarski napredek vseh slojev države. Iz tega razloga glasuje za pogodbo tudi ogromna večina poljedelskih poslancev, katerih koristi se v pogodbi najbolj križajo.

Delavstvo pa sme biti s pogodbo iz zgoraj navedenih vzrokov nekako zadovoljno, ker se s pogodbo varuje delo in zabranjuje še večja druginja živil.

Naša idrijska organizacija.

Idrija. Socialno-demokratična učenost. — Svojčas so se v gostilni na R. nekateri tukajšnji rdečkarji širokoustili o »atomih«. Slučajno navzoči duhovnik č. g. Č. poseže v njih debato ter položi dvajsetkronski bankovec na mizo z opombo: »Vaš je, ako mi razložiti pomen besede »atom.« Sedaj pa so ti socialno-demokratični modrijani nakrat utihnili, in duhovnik je v veliko zabavo drugih navzočih bankovec zopet spravil moral.

Idrija. »Eks-derehtar« mokraškega konsumenta, od delavskih grošov pitana Visokost, gospod Toni Kristan, je na javnem shodu blagovolil imenovati tukajšnje krščansko-socialne delavce s primkom: s v i n j e. Spoštovani čitatelji presodijo naj sami, komu bolj »paše« ta častitljiv naslov, njemu, ki ga je blagovolil izustiti, ali nam, katerim je bil namenjen. Mi kršč. soc. delavci idrijski tem potom javno izjavljamo: Taka kreatura, kot je Ant. Kristan, ni

napel ušesa in čakal. Gledal je na vse strani, kje se kaj prikaže. — In tedaj se je prikazala vojaška postava. Nande se prestraši. Skoro da ni omedlel. A hitro se je zavedel. Skočil je na stran za debelo bukev in čakal. »Stoj, kdo si!« se je oglasil vojak. Kmalu za njim so pa prihiteli drugi vojaki. Eden izmed njih se je približal toliko bukvi, da je spoznal ubeglega Nandeta.

»Imej pamet in udaj se tu!« ga je nagovoril njegov prijatelj. Nande ga je prosil naj ga pusti.

»Ne smem! Prisegel sem!«

»Torej nobene rešitve?«

»Pusti se vkleniti!«

»Nikdar!«

V tistem trenutku je planil Nande kakor jelen čez jarek ter tekkel, kolikor so mu moči dopuščale. Slišal je, kako so upili za njim, stoj! stoj! stoj, toda on se ni zmenil za njihove opomine.

Naenkrat se je zabliskalo in Nande je kriknil, ter padel vznak. —

Drevje je molčalo, sneg je naletaval, burja je tuintam zapela ob vejevju žalostno mrtvaško pesem.

z možna nas žaliti. Ako bi bil cestni pometač »Tunc Bogatejc« nas tako imenoval, mi bi se čutili užaljene. A Kristan nas ne more žaliti. — Krščansko-socialno delavstvo idrijsko.

Kristan, prijatelj delavcev v Idriji. Leta 1903. meseca novembra ali decembra je sklical shod mladih fantov v pivovarni »pri črnem orlu«, in sedaj hočemo pokazati, kakšen voditelj delavcev je oni Tonče. Kakor sem že zgoraj omenil o shodu mladih delavcev, kako izvrstno jih je vodil, kjer je hotel z nekakšnimi procenti jih osrečiti, kjer jih on še razumel ni, ko so ga med tem stari, malo bolj pametni delavci ali tovariši vprašali, kaj pa za stare delavce, in nato odgovori, sedaj že debeli Tonče (meni nič mar): Ti so organizirani in se brigajo za svoje stanje, in vi niste organizirani, se vas ne more vpoštovati, ker so stari delavci stavili ravno take predloge, kakoršne smo danes dosegli iz (netilom) kaj ne da g. Kristan. In od takrat se je vršil že marsikateri shod. Pri Barbare čakalnici je bil l. 1904. in tam je zopet debeli Tonček kričal nad g. nadsvetnikom in svetnikom, da bode Idrija se tresla in trepetala in kaj se je vse iz tega naredilo, iz rotnjem smo dobili 4. maja l. 1904. okrog 50 redarjev, in g. Kristan je rekel v pivovarni »pri črnem orlu«, pojte lepo vsak mirno na svoj dom, ker ravno g. Kristan se je bal in lahko si mislimo, da je imel spodnje hlače pobarvane, in ubogi delavci smo dosegli prazen nič, nič, nič, potem l. 1905. je rudniško ravnateljstvo samo ob sebi nekoliko priboljšalo, mi nismo nič prašali, ker smo imeli zadosti redarjev, kdor bi hotel kaj od redarjev dobiti, bilo mu je na razpolago. L. 1905. v jeseni je sklicalo politično društvo »Jednakopravnost«, ki sedaj mirno spi, več potovalnih shodov, ki je stavilo resolucijo, ki je bila podobna sedanjim in je tudi sklicalo javni ljudski shod »pri črnem orlu«, in kaj je bilo, ko je prišel k besedi debeli Tonček, kakor kralj Atila, in pričel tako, če bi on dušo imel, jo je gotovo ven pljunil z njegovim kričanjem, da je resolucija pregroba ali prevelika, ker je bila tako narejena, da bi prišli tudi jamski dalavci v prvi razred. G. Kristan je takrat izrazil, da še misliti ne smemo na prvi razred, dobro je, če pridemo v drugi razred. Dragi tovariši, danes si lahko vsak tisti misli, ki je bil pričujoč na omenjenem shodu, da takrat je bil vaš kralj Atila naravnost proti delavcem, ker le on ni hotel, da bi že pred dvema letoma dosegli to, kar smo sedaj, govoril je le o organizaciji, kadar boste vsi organizirani, potem bomo drugače govorili. Kaj ne, g. Kristan, da je bilo tako. Zatorej smo ostali dve leti zadaj, ker smo njega poslušali in vsega tega je kriv mogočni Atila. Dragi tovariš, kadar to prebereš, če si bil navzoč, premisli si dobro in videl boš, da vaš debeli salonsocialist ni hotel, da bi prišel pred dvema letoma na to, kakor si danes prišel. Dragi tovariši, se še spominjate lahko ob času letošnjih državnozbornih shodov, ko ste imeli javni ljudski shod »pri črnem orlu«, ko je vaš kandidat J. K. veliko reči navedel, in takoj po njegovem govoru se je oglasil k besedi sodrug T. Filipič in začel govoriti, veliko nam je povedal sodrug Kopač, ali jaz si želim slišati kaj o našem stanju, ki je tako mizererno, s tem je on končal, pa takoj se je k besedi oglasil Kopač, ki pa ni dobil hlač, da kadar boste vsi v organizaciji, bomo govorili o zboljšanju vaših razmer, in od tistega časa ni bilo nikakoršnega govora o delavskih razmerah pri socialdemokrati (ni res, g. Kristan). Ko se je nekje v nekem zakotju, ki ga imenujejo tako socialisti, le par mandelčkov skupaj zbralo in ustanovilo strokovno društvo nevtralnih delavcev in takoj v prvih mladih dneh začelo je delovati in glavo mogočnemu Atilu mešati. Kakor sem že preje navedel in kakor nas imenujejo naši tovariši s par mandelci, smo se skupaj zbrali in stavili resolucijo in odposlali na vsa pristojna mesta. In vaš debeli Tone je še par mesecev čakal, ker je mislil, da ne bode vse skupaj nič, ko je pa zvedel, da se že nekaj dela, zbobnal je skupaj več shodov in vpil nad nami izdajalci in z vsake vrste imeni nas obrekoval in celo na Dunaj se je peljal za delavske žulje, da je lažje farbal idrijske rudarje, kakor je navajen, ker družega ne zna več. Prašal sem ravno danes J. Kavčiča, če je že kateri prišel po razpisano vsoto 1000 kron, ker mi je rekel, da ni prišel nobeden, morem imenovati prvič njega in njegove kimovce javne lažnike, še je čas, le ponje, 1000 kron, rdeči kimovci. In dne 3. decembra smo dobili na resolucijo, ta ali ona, naj bode Petrova ali Pavlova, odgovor in tudi deloma rešena, ne bom jo popisoval, ker jo bode že še dragi bralec lahko bral. Sklical se je shod na 4. decembra, da se je vsem navzočim prebralo, kaj smo dosegli. Potem se je pa

po svetu cerkvene miši preložil shod na dne 8. decembra pri Barbare čakalnici. In res se je vdeležilo veliko število rudarjev, zraven tudi nekaj žensk, ki morajo biti na vsakem socialnem shodu, če ne shod ni veljaven. Na tem shodu je raztolmačil g. Kristan, kaj smo dosegli in nam zračunal, da smo veliko dosegli, posebno stari rudarji. In je tudi odpovedal nadalje pobirati žuljave kronice, potem ko je končal, se oglasi k besedi J. Šk., da je zato, da bi se še poberali krone. Ko g. Kristan zasliši, da bi se še pobiralo, takoj hop na besedo in začne oprostite mi, da vam delavcem moram reči naravnost, da je med nami 300 svinj, blizu, kjer sem stal, rekel je neznan glas, da je še veliko več svinj med nami. Ko bi si delavci med seboj nekaj mislili, pa bi ne pustili se s svinjami zmerjati, pa posebno kjer se cerkveno miš z našo kervjo pita pa posebno taki ki ste strokovno organizirani in ki ste prvič zamogli dati kronco, v drugič mogoče je niste mogli odtergati, pa se sedaj kot organizirani pustite s svinjami zmerjati. Tovariši, kie ste? — Agitiral je tudi Atila, da z jutrajšnjem dnem vstopite vsi tisti, ki še niste organizirani, v strokovno organizacijo »Uniona«. Jaz vam ne nasvetujem nositi denar v židovsko malho, nikdar polno, ker tudi brez nje se lahko vse doseže, pri nas v Idriji imamo še drugo nevtralnno strokovno društvo z večjim pomenom in z manjšo plačo, 30 vin. mesečnine. Tovariši delavcev.

Ta pa zna farbat. Dne 11. t. m., ob 3. uri popoldne je sklical Kristan rudarske provizijoniste, da bi še tele nafarbal z njegovo rdečo barvo. Takoj v začetku govora je udaril po veri, pravi, hm, hm, danes sem vas sklical, da mi poveste vaše težnje, pa hm, hm, za provizijoniste je težavno, kajti za vas ni skoraj pomoči, ker hodite le k maši in okoli kakih kapelic, vi niste za drugam, kakor za v nebesa, pekel je za vas prečrn, no, pa vendar bom jaz poskusil, ker za vas je ni pomoči pri rudniški direkciji, se bodem jaz obrnil na državni zbor na državne socialno-demokratske poslance, kajti slovenski državni poslanci niso in ne bodo nikdar za reveža nič ukrenili. Čudno, v listu »Napreju« pa piše, da za delavske mokraške poslance se v državnem zboru nihče ne zmeni in ravno idrijskim provizijonistom bodo pa pomagali; sedaj se pa pogovorite, kako resolucijo pošljemo na Dunaj, ker pa v Kristana in soc. demokratske poslance provizijonisti nimajo zupanja, zatorej se ni hotel nihče k besedi oglasiti, moral je zopet sam Kristan govoriti in sicer, jaz se bodem informiral pri bratovski skladnici, kake provizije pravzaprav imate, potem bodem po sklical vas še enkrat skupaj, seveda samo eden od provizijonistov se oglasi: oh, gospod, le naj nas še povabijo, kadar nas bojo potrebovali, konečno je še priporočal, da kdor ima kakega sina, naj mu nikar ne sili le vero in naj mu ne brani v socialno-demokratsko organizacijo, ampak še siliti ga mora. Nato zaključil shod, možje, kateri so prišli celo po dve uri daleč, so se pa klaverno vrnili domov, smo mislili, da bode res nam povedal pot kam in kako se imamo obrniti do zboljšanja provizij, pa res ne zna družega kakor udrihati po veri. S to farbarijo bi rad nafarbal Kristan še provizijoniste, pa mi predobro vemo kam se je za obrniti in komu naj gre hvala, ako dobimo kaj priboljšane provizije. Kristan je sklical shod provizijonistov samo zato, ker je že zvedel, da je državni poslanec g. Gostinčar že govoril dne 28. novembra med drugim v državnem zboru tudi za provizijoniste idrijskega rudnika, sedaj pa misli obrniti vso dobro stvar na socialno-demokratske poslance, ker pa mi neradi verjamemo Kristanu, zato pa tudi nas nafarbal ne bo.

Idrija. Gozdni delavci imajo tako mizererene plače, da je res sramota za gozdni erar. Čudno pa ni, ako imajo vsi uradniki pri gozdnem erarju take misli, kakor jih ima naš gosp. uradnik na grabljeh, ko se je izrazil proti nekemu drugemu gospodu, da je on prepričan, da lahko izhaja en delavec na dan z 28 vinarji; radovedni smo, ali izhaja njega psiček z 28 vinarji na dan.

Za tobačno delavstvo.

Iz Celovca. Tukajšnji kršč. tobačni delavci in delavke so imeli preteklo sredo svoje zborovanje. Ustanovno zborovanje se je vršilo v prostorih »Krščansko-socialnega delavskega društva«. Tajnik »Zveze tobačnih delavcev« in urednik strokovnega lista kršč. tobačnih delavcev tov. Ullreich z Dunaja, je tolmačil v svojem govoru o potrebi in koristi strokovnih organizacij. Povdarjal je, da je bila ravno krščanska zveza tobačnih delavcev tista organi-

zacija, ki je po krščansko-socialnih državnih poslancih dosegla, da se je vsaj deloma uredila starostna in invaliditetna preskrba tobačnega delavstva. — Koncem zborovanja so se izvolili društveni delegatje za prihodnje zborovanje državne zveze tobačnih delavcev na Dunaju. Nas veseli, da korakajo naši celovski bratje in sestre tako lepo naprej po krščansko-socialni poti.

Jako dobro obiskan socialni kurz je ustanovila naša kršč. tobačna »Zveza« v Svaču. Tobačno delavstvo se ga pridno udeležuje.

Krvoses kapitalizem.

Zagorje ob Savi. Naši zidarji niso odnehali poprej, da so prisilili rudarsko zadrugo, da je šla z njimi k ravnatelju. Prav so imeli! So vsaj spoznali, če niso popolnoma slepi, načela svojih rdečih bratcev. Skušnja naj ga izučí, komur dopovedat ni. Dne 11. decembra korakali so zidarji ob strani svojih zaupnikov k ravnatelju vsled storjene krivice. Prišedši pred pisarno, ostati so morali prizadeti delavci zunaj. Ker niso bili vredni videti obličje ravnateljevo. Izvoljena trojica pa je šla v pisarno zastopati svoje tovariše po socialno-demokratičnem principu. Zunaj so se sladkali svojim tovarišem, znotraj za pisarniški vratni pa tistim, čigar obličje ne sme vsak videti. Konec pa je bil: potrpljenje, nevednost pa obljava. Pa so bili plačani! Tako znajo rdeči bratci zastopati svoje ožje somišljenike.

Nesreče v Zagorju ob Savi. V Schweigerjevem kamenolomu se je dne 9. decembra ponesečil delavec M. Oblak. Na vrhu kamenoloma se je odtrgala plast zemlje in ga podsula. K sreči je bil na neki ravninici, na kateri je podsut ostal. Drugače bi šel v globočino in smrt bi bila gotova. Tako pa mu je natrlo nogo in ga precej poškodovalo na glavi. Upati je, da še ozdravi. — Steklarski delavec Wahtar Jakob je pa dne 11. decembra tolkel steklo za tovarno. Nad tovarno pri novih rudniških hišah spožili so otroci petrolejski sod, ki je s tako silo priletel približno 200 metro daleč ravno na Wahterja in ga grozno poškodoval na glavi.

Med brati in sestrami.

Sava. Strokovno in konsumno društvo sta nastopila proti mesarjem. Uspeli so, da se je pokazal. Socialni demokratje niso storili nič in se menda zanašajo na prihodnjega savskega župana, ki ga še ni. Le tako naprej, rdeči, dolgoustni bratci! Mesar Hrovat je naznanil, da zniža s 1. januarjem za 8 v ceno pri kg mesa. Savški in javorški oderuhi pa niso odgovorili ničesar. Priporočamo za enkrat vsem mesarja Hrovata. In vi rdeči bratci. Ali še ne izprevidite, kdo da je vzrok draginje? Pred štirimi meseci je dal mesar za vrela še 350 K, zdaj da 280 K, cene mesu pa noče znižati.

Jesenice. Kaj povzročča, da se v jeseniški tvornici delavci tako menjavajo, da se o tem vedno pritožujejo mojstri in inženirji. Manjka pridnih in ubogljivih delavcev. Nismo krivi mi delavci, da je tako. Krivo je tvornično vodstvo. Kakoli naj porabi delavec vse moči, če pa ne zasluži toliko, da se počeno preživi. Naj li uboga lačen delavec? Veliko je delavcev med nami, ki pravijo, le da toliko zaslužimo, da bi mogli iti proč. Čemu li naj se mučim tu, ko pa ne zaslužim toliko, da bi se mogel preživeti. Prišel sem v tvornico čedno oblečen, iz tvornice pa bom šel raztrgan. In še sekirali bi me potem. Plačajte boljše delavce, pa bo prav. Od nas zahtevate, da delamo več, kakor premorejo naše moči, a plačate nas pa beraško. Ne zamerimo vam, ker vemo, da ravnate po kapitalistiških načelih. Dovolj izurjenih delavcev je imela naša tvornica. Prosilji so, da naj jim izboljšajo plače, a reklo se jim je, pa idite, če niste zadovoljni. In šli so v ptuje kraje, na Westfalsko itd. Prihodnja spomlad nas vzame še več. Gospodje naj bi pomislili, kakšne so bile plače pred 10 leti in kakšne so zdaj, pa tudi, kako da se je živelo pred 10 leti in kako da se živi zdaj. Slabše je plačano zdaj akordno delo, kakor je bilo pred 10 leti. Imamo pa tudi moderno urejeno tvornico, manj delavcev, ki izdelajo več blaga, kakor takrat. Po nekaterih oddelkih ste že znižali akord . . . Zaslužili so rkdodelci pred 10 leti 2 K 40v do 3 K 60 v, zdaj zaslužijo 3 K 60 v do 4K. Na prste pa lahko soštejemo take delavce, ki zaslužijo po 4 K. Zaslužili so navadni delavci pred 10 leti 1 K 80 v. do 2 K 20 v, zdaj pa 2 K 40 v do 2 K 60 v na dan. Kilogram mesa je pa veljal pred desetimi

letj 96 v, zdaj pa 1 K 36 v, moka št. 1. takrat 1 kg 27, zdaj pa 40 v, suho meso takrat 1 kg 50 v, zdaj 2 K; maščoba takrat kg 1 K 6 v, zdaj 1 K 62 v; vsa druga živila so za 30 odstotkov dražja. Obleka se je tudi podražila za več kakor 20 odstotkov. Suha drva so veljala takrat 11 K, zdaj stanejo 22 K; voz melkih drv je veljal takrat 4 K, zdaj pa moraš plačati zanje 10 K. Stanovanja so stala takrat 8 K taka, za katere moraš plačati zdaj 16 kron mesečno. Kakšne dobičke pa dela tvornica, nam delavcem ni neznan.

Bela peč. Draginja in socialni demokrati. Po vseh socialnodemokratskih časopisih se vleče rdeča nit: draginja. Ker niso glasovali kršč. socialni poslanci za nujnost nekega socialnodemokratskega predloga za uvažanje srbske in rumunske živine, so pokonci rdeči gospodje. Češ, vi ste izdali delavstvo, da ne more kupovati po ceni mesa, ter zavijajo vso reč tako lepo po svoje, da jim bi moral vsak delavec pritrjevati, ko bi ne bil pametnejši od njih. Vzemimo, da bi bil socialnodemokratski predlog sprejet in izpeljan v njih duhu, torej, da se odprejo meje tuji živini, bi morebiti cena živini močno padla. Ali pa bi mi delavci imeli kaj dobička od tega, je pa drugo vprašanje. Kmetje v sedanjem času ne izhajajo, svoje najboljše dohodke imajo še pri živini. Če pa pade cena živini, bode šlo sto in sto kmetij na kant, bivši kmet pa v — tovarne. Posledice bi bile znižane plače. Naj ne reče kdo, to zabrani organizacija. Naša delavska organizacija v Avstriji še davno ni tako izpeljana, kakor zahteva čas. Ravno taki delavci, kateri prihajajo direktno iz kmetov, delajo za vsako plačo. To se vidi že sedaj po tovarnah, posebno v pozni jeseni pride vse polno kmetijskih ljudi v tovarne, a v zgodnji v igredi pa gredo zopet na kmete. In ravno v zimskem času so delavske plače najnižje, ker je preveč ljudi, ki silijo v tovarne. Socialni demokratje so zopet enkrat jasno pokazali, da bi najrajši imeli vse ljudi berače, kajti če se vzame smetu dom, potem je jasno, da si mora potem svoj borni kruhek iskati po tovarnah. Socialni demokrati pa naj sedaj še zanaprej pretakajo krokodilove solze, kajti naši poslanci bodo jim morali tudi še v prihodnje večkrat povedati, da oni niso najboljši ljudje na svetu.

Prometna zveza.

Umrli je v ljubljanski deželni bolnici, previden s sv. zakramenti, dne 8. t. m. Matija Ro si, železniški delovodja iz Boštanja ob Dol. železnici, v starosti 43 let. — Pustil si je izruvati dne 26. novembra pri nekem možu bolni zob, a dasiravno je nato čutil hude bolečine v glavi, opravljal je še službo do sobote, 30. novembra. Vsled nepravilnega ravnanja z zobom, kakor tudi morebiti vsled prehlajenja v službi, zastrupila se mu je kri, na kar je moral v sredo, dne 4. decembra, v bolnico, od koder se ni več vrnil. — Spremili so ga k večnemu počitku poleg žalujoče družine, sorodnikov in znancev, tudi žel. inženir gosp. Nosek, žel. mojster Medved, postajevodja Slana, kakor tudi vsi njegovi delavski tovariši. Pokojnik je bil skrben družinski oče, zvest železniški delovodja, vern kristijan in član »Prometne zveze«. Zapušča žalujočo vdovo ter šest nedoraslih otrok. — Bodi mu lahka zemljica!

PRAVILA PRAVOVARSTVENEGA IN PODPORNEGA DRUŠTVA KRŠČ. AVSTRIJSKEGA ŽELEZNIČARSKEGA OSOBJA »PROMETNE ZVEZE«.

(D dalje.)

§ 5. Društveno premoženje.

1. Društveno premoženje se sme porabiti le za po pravilih določene namene.

2. Uporabljivi preostanki se morajo varno in obrestnopolno naložiti po načelih, ki jih odobri občni zbor.

3. Društveno premoženje se ne more porazdeliti med člane. O uporabi društvenega premoženja pri prostovoljnem razpustu odloči občni zbor, če ga pa razpusti oblast, pa zadnji predsednik in oba podpredsednika v človekoljubne namene, ki jih je uvedlo društvo.

§ 6. Pogoji članstva.

Društvo ima redne, podporne, pospešujoče in častne člane.

Redni člani postanejo lahko:

1. Vsi uslužbenci, bodisi katerekoli kategorije avstrijskih železnic (kakor tudi osobje vicinalnih in deželnih železnic, električnih in parnih cestnih železnic in parobrodskih podjetij),

ki so v aktivni službi. Občni zbor določi, do katere starosti se sprejemajo člani. Člana sprejme društveno vodstvo po naznanilu in sporazumno z vodstvom krajevne skupine ali plačilnice. Pri odklonitvi sprejema ni vodstvo dolžno, da naznani vzrok odklonitve. Vsak član dobi društveno knjižico, v kateri je potrjeno članstvo in pa vplačani prispevki.

2. Podporni član postane lahko vsakdo ne glede na spol in starost. Podporni člani so, ki podpirajo društvo mesečno ali vsako leto s poljudnimi prispevki.

3. Pospešujoči člani so osebe, ki bodisi duševno ali materielno podpirajo društvene koristi, bodisi, da sodelujejo pri društvenem glasilu, da predavajo, da dovolijo članom pri nakupu nižje cene itd. Do društvenih beneficijov nimajo nobenih pravic, kakor jih tudi nimajo podporni člani.

4. Častni člani postanejo lahko take osebe, ki imajo za društvo posebne zasluge. Častne člane imenuje občni zbor na predlog podružnic.

5. Obstoječa društva železničarjev z istimi nameni lahko pristopijo korporativno (z vseimi člani) društvu. Vodstvo »Prometne zveze« ima za take slučaje pravico, da vstopivšemu društvu dovoli, da ni treba plačati vpisnine za svoje v »Prometno zvezo« vstopivše člane.

§ 7. Pravice članov.

a) Pravno varstvo.

Vsak redni član, ki je prispeval društvu vsaj en mesec in ki je prisiljen, da išče v sporih, ki so nastali v izvrševanju svoje g a p o k l i c a, ima brezpogojno pravico, da zahteva od društva pravnega zastopnika, oziroma pravico, da zahteva od društva sredstva za povračilo stroškov pravnega postopanja. O podelitvi pravnega varstva v slučajih, ko se gre za razmerje člana nasproti društvu, odločuje društveno vodstvo. Za kakoršnekoli sporne slučaje, ki so nastali še pred vstopom v društvo, se ne podeljuje pravno varstvo.

b) Podpora.

Vsak redni član ima v slučaju potrebe (revščina, daljša bolezen itd.), pravico do podpore iz društvenega zaklada po vsakokratnih društvenih denarnih sredstvih, če pripada društvu že eno leto, je izpolnjeval svoje dolžnosti in dokaže, da je potreben.

c) Izobraževalni nameni.

Vsak član ima pravico, da se od dneva, ko vstopi v društvo, udeležuje vseh izobraževalnih namenjenih ustanov, kakor: knjižnice, predavanj, poučnih tečajev itd. in da dobiva brezplačno društveno glasilo, ko vplača enome-sečno članarino.

Društveno glasilo lahko izhaja, če je to potrebno, tudi v drugih jezikih in ima vsak član pravico, da si izbere nemško ali pa kako drugojezično glasilo.

d) Do ostalih beneficijev

društva imajo pravico vsi redni člani po stopnjevanju se razširjajočem razvoju v § 2. označenih institucij.

c) Uprava.

Vsi redni člani imajo pravico, da se udeležujejo društvene uprave in vrše to svojo pravico po krajevnih skupinah, plačilnicah in pa po občnem zboru. Voliti sme in je lahko izvoljen vsak redni član. Glasovanje in volivna pravica se izvršujeta osebno po delegatih zastopanih krajevnih skupin in pa plačilnic. Podporni, pospešujoči in častni člani nimajo volivne pravice.

„Naša moč“
izhaja vsak petek.
Cena na leto 3 krone.
Cene inseratom so:
za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravništvo
„Naše moči“
Kopitarjeve ulice šte. 2.

Pozor! Slov. Izobraž društvo
v Vodmatu priredi
Silvestrov
večer v gostilni „pri Majarončku“.
Somišljeniki in somišljenice, pridite!

10% popusta vsakomur, kdor se pri
božičnem nakupu v
moji konfekcijski trgo-
vini za gospode, dame, dečke in deklice.
v Ljubljani, Pred škofijo 19, sklicuje na
„Našo moč“.
A. LUKIČ.

Kamnoseški pomočnik

mlad, dobro izurjen za grobne spome-
nike se sprejme v delo za eno leto in
dalje. Naslov **Radoslav Golobič**, kipar v
Ljutomeru, Štajersko.

- Najboljša prilika -
za
božični nakup
po globoko znižani ceni
priporoča konfekcijska
trgovina za gospode, in
dame, dečke in deklice
A. Lukič
Ljubljana, Pred škofijo 19.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in
novosti v
konfekciji za dame.

Tovarna
za stole
Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
Izdeluje 2805 26-2
vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Ustnov-
ljeno let
1862.
Milko Krapeš urar
Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.
Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Delavke in delavci pozor!
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti
Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:
Češnik & Milavec
(pri Češniku)
Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO - AMERICANA

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simon Kmetelca
v Ljubljani Kolovderske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10
Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji
Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene